

V novo leto.

Staro leto je poteklo, nahajamo se v novem letu 1914. Kdo ve, kaj nas čaka, kdo ugane, kaj nam prinesejo novi časi, kaj skrivajo pod svojim tajnostnim plaščem? Prorokovanje je riskantna stvar, za tistega, ki posluša, in za tistega, ki prorokuje, zato nočemo biti vedeži.

Pač pa se ozrimo nazaj na pretekle dni — »historia vitae magistra« — in se iz njih učimo brati bodočnost.

Preteklo leto 1913 je bilo za nas zanimivo leto. Minulo je namreč ravno 25 let, odkar je nastopil na Slovenskem ženski katoliški mož dr. Anton Mahnič in zaklical v naš svet resno in pomenljivo besedo: »Več luči!« Ven z krščanskimi načeli! Katoliške ideje morajo presnovati in preroditi vse naše javno življenje in pregnati vodenost in zmešanost, ki je preplela tedanji slovenski svet.

Z Mahničem se je začela nova doba, doba načel, smotrnega dela, doba katoliških shodov, politične in socialne organizacije. Liberalizem, ki je zaviral in moril vsak zdrav napredek in razvoj in gnil naš narod v verski, pravni in gospodarski propad, je začel bledeti in usihati kakor posušeno drevo. Začela se je na Slovenskem velika doba preporoda, krščanske renesance, katere sadove uživamo tudi mi. Kdo se ne spominja z veseljem onih lepih časov, ko nismo ničesar pomenili, pa tudi ničesar imeli, razven zavesti, pravice in resnice v srcu in ogenj navdušenja v očeh, pa smo vendar šli z veseljem in pogumom v najhujše boje in smo jih tudi zmaganosno končali! To je bila sila katoliških načel in idej; zakaj vse to so nam one ustvarile. To so bili uzroki našega napredka in tega ne smemo pozabiti. Prešli smo mnogo potov in pozabili bi lahko na vrata, skozi katera smo prišli.

Poglejmo, kako žalostno in kako globoko je padlo ustavno in politično življenje v Avstriji! Nikjer nobene koncentracije, nobene enotne misli, okoli katere bi se zbrali avstrijski narodi. Vse je razrvano, vse zmešano in izhoda ni nikjer. Zakaj? Zato, ker je pozabila avstrijska politična javnost na katoliška načela, načela narodne, gospodarske in socialne pravičnosti. Ker vlada jo v javnosti fraze in se gleda skupni blagor samo v luči stranke in ne v luči skupne dobrine. Z mikroskopom se nalašč išče, kaj ima kdo slabega na sebi in se med velikanskim krohotom zlija na političnega nasprotnika, namesto da bi se pritegnili k delu in upoštevalo to, kar ima dobrega v svojem programu. Zato tudi v Avstriji nikamor ne pride mo.

Avstriji je treba več katoliške politike!

Katoliška politika se mora gibati vedno v okvirju katoliških načel. Kar vodi privatno življenje, to mora veljati tudi v javnem življenju. Kakor je strast škodljiva v privatnem življenju, ker dela ljudi nesposobne za mirno prevdaranje, tako je tudi politični fanatizem zanič in zopern. Moža načel ne bodo preslepili ne naslovi, ne odlikovanja, ne mamoni, on bo šel vedno pota, ki se ujema z npravnstvenimi zakoni. Če je laž, zvijača in sila prepovedana v privatnem življenju, je prepovedana tudi v političnem življenju. Take stvari se v bojnem metežu, ko je človek ves razgret in prešinjen misli, kako bi se nasprotnika ubranil in odkrižal, lahko pozabijo, in to je razumljivo, ne smejo se pa uveljaviti kot metoda.

Ko bi si te-le stvari avstrijski politiki bolj k srcu vzeli, bi se kolo avstrijske politike kmalu drugače zavrtilo.

Namesto katoliških načel so danes zavladala povsod strankina načela. Stranke in poslanci so postali avtoriteta, dasi po pravu nimajo nobene. Veliko se govori danes o demokratizmu, v resnici ga pa nikjer ni. Po demokratičnih načelih bi moralo imeti ljudstvo povsod prvo besedo, njegova volja bi morala biti povsod merodajna in odločujoča. Brez ljudstva niso politiki ničesar. To jih ustvarja, zdrži in odstavlja. Njemu so odgovorni za svoja dela, besede, glasovanja in zveze. Poslancem bi moralo ljudstvo nalagati, kako naj glasujejo in govore. Ljudstvo in zastopniki njegovega mnenja, listi, imajo pravico in tudi dolžnost svoje poslance in njih dela nadzirati, hvaliti in grajati. Tega jim ne sme nihče kratiti. To je pravi demokratizem!

V resnici ne daje demokratizem ljudskim zastopnikom nobene avtoritete, razun v kolikor zastopajo prava načela, najmanj ljudstvo terorizirati. Poslanci ne smejo neodvisno od njega politizirati, češ, kar mi delamo, mora

biti prav. To ni res, je lahko tudi napačno.

Danes je postal demokratizem karikatura, ne samo na Francoskem, ampak tudi v Avstriji. Ako bi v Avstriji res kaj pomenila prava volja narodov, bi imeli že zdavnaj narodnostni mir in spravo. Ali mislite, da je češki, nemški, poljski, rusinski kmet res za to, da se narodi med seboj sovražijo in da hodijo njih poslanci na Dunaj prazen bob mlatiti?

Danes so avstrijske politične stranke bogovi, maliki. Kdor si upa politično kaj reči, je že sojen s polenom. In tako smo prišli tako daleč, da si ne upa nihče povedati več svojega mnenja, vse gleda samo na usta drugega, ker je v dobi demokratizma govoriti — nevarno in ne mara nihče polena. Med ljudstvom je pa zavladala apatija do politike, zmanjkalo je gorkote in navdušenja.

Novo leto pričenjamo. Kaj nam bo prineslo? Po teh potih ničesar dobrega. Nazaj h katoliškim načelom! Več luči! Potem se bosta tudi v Avstriji mir in pravičnost poljubila.

Gospodarski pregled za leto 1913.

Ravno minulo leto je bilo za splošno gospodarstvo doba trde izkušnje ter je posebno hudo zadelo našo državo.

Že začetek je obetal malo dobrega.

Od vseh strani so prihajale alarmne vesti; vojna na Balkanu je bila v polnem teku in lokalizacija balkanskega požara je zahtevala živahnega diplomatičnega boja, ki se je pri nas kristaliziral v mobilizacijah na jugu in severu. Vsled vzemirljivih novic zapeljano ljudstvo je navalilo na hranilnice in druge denarne zavode ter dvigalo svoje prihranke, če mogoče v zlatu, da ga je zakopalo doma in poskrilo po skrinjah. Najhujšim runom so bili izpostavljeni gališki zavodi, tako da je izdalo ministrstvo posebne razglase, ki so pomirjevali neuki narod. Dvignilo se je takrat nad 300 milijonov vlog ter je bil zadnji december leta 1912 ob teh razmerah posebno kritičen, tako da je Avstroogrška banka dosegla rekord 708 milijonov davku podvrženih bankovcev. Da nismo imeli 250 milijonov zakladnih listov, katerih večji del je bil placiran v New Yorku in le manjši v Nemčiji, od danih že v decembru, bi bilo za našo valuto v inozemstvu slabo, tako da moramo smatrati to ameriško posojilo kot valutarno operacijo in je Avstroogrška banka s svojim nanovo napolnjenim portfeljem izravnila slabi devizni trg. Vendar je bilo to posojilo precej drago in nas velja šest in tričetrt odstotkov.

Za januar bi bilo na ta način skrbjeno; februar je pa navadno najlažji zimskih mesecev. Kar je sicer pravilo, je bilo letos izjema. Vsak je denar tiščal doma, ker je bil pripravljen na najhujše; banke so odpovedovale kredite brezobzirno gledajoč le na lastni obstanek. Tako da je bil le oni varen pred odpovedjo, s katerim bi banke same preveč izgubile ali katerega moči se jim je bilo bati. Kljub neugodnemu položaju je pa prišlo na svetovni trg več posojil, vendar večinoma »doma«. Italija je najela v lastni državi 400 milijonov lir proti 4% zakladnim listom večinoma z »rahlim« pritiskom pri zavarovalnicah; isto tako je dobila Španija v svoji deželi 300 milijonov pezet in je bilo baže posojilo subskribirano v 10 dneh. Francija je vrgla na trg 80 milijonov rente ter je pomagala še Rumuniji s 150 milijoni. Isto svoto se je posrečilo dobiti ogrskemu finančnemu ministru v Nemčiji. V kratkem je bila torej milijarda novih posojil na trgu, tako da je bilo posojilo mesta Berlin 60 milijonov mark kaj slabo sprejeto ter so morali predložiti to primeroma malo svoto večkrat v subskripcijo, pa še s slabim uspehom.

Avstrijski privatni diskont, ki je bil novembra 1912 povprečno še 4-89%, je poskočil v decembru na 5-91%. Januarja je zrasel 5-39%, februarja je padel za 8 stotink, vendar so ga pa vojne homatije v marcu dvignile na 5-69, a v aprilu na 5-81%; padcu privatne obrestne mere v maju za 5 stot. in 5-76 je sledilo stalno vzdigovanje v juniju na 5-82 in juliju na 5-88. V nasprotju z vihravostjo privatnega diskonta stoji obrestna mera Avstroogrške banke stalno in nepremakljivo od novembra 1912 do konca novembra 1913 na 6%.

V marcu je popustila vojna napetost z Rusijo in obe državi ste že odklicavali svoje rezervnike, kar bi kmalu skadersko vprašanje vse pokvarilo ter je nato april prinesel hudo poostrenje položaja. Dalmacija, Bosna ste v pravem vojnem stanju in severni deli države so že pripravljeni za vojno, do katere pa vendar ne pride, ker se med-

tem v maju po končani prvi balkanski vojni bivši zavezniki pri razdelitvi plena medseboj zapletejo v vojno, ki bi povzročila pri nas kmalu novo mobilizacijo. Spritoč teh političnih dogodkov je jasno, da se gospodarski položaj ni mogel poboljšati, posebno ker so po končanih dveh balkanskih vojnah vse vojskujoče se države silile na trg s svojimi posojili. Toda tudi druge države so pričele uvaževati novo konstelacijo moči ter so oboroževalni program razširile v groteskne meje. Nemčija rabi milijardo, ki naj se spravi vkup z enkratnim darom, primernim razmeram vsakega posameznega; Francija hoče pol drugo milijardo; kitajsko 500-milijonsko posojilo je končno po dolgem obotavljanju pod streho. V tem oboroževanju mi seveda ne moremo zaostati in rabimo samo pol milijarde in 40 do 50 tisoč vojakov za reorganizacijo vojske. To je bil pri nas praktični uspeh balkanskih homatij. (Konec prih.)

Telefonska in brzojavna poročila.

EX-LEX.

Dunaj. Rusini so včeraj obstrukcijo ustavili. Pri debati o osebnodohodninskem davku se je prej sklenjeni eksistenčni minimum v višini 2600 K z enim glasom večine odklonil. (Fej-klici pri socialnih demokratih). Ostale točke so se sprejele večinoma tako, kakor jih je poslanska zbornica prvotno sklenila, tudi davek na samce. Nato se je zakon sprejel tudi v tretjem branju. Odobrila se je tudi nezgodna postava rudarjev. Prihodnja seje se pismenim potom skliče. Gosposka zbornica se snide po Novem letu in bo zakon o osebni dohodnini skoraj gotovo sprejela v obliki, kakor ga je danes sklenila poslanska zbornica. Poslanska zbornica se snide zopet sredi januarja, medtem pa vlada ex-lex, ki se jutri začne. Zbornica bo rešila potem takoj budgetni provizorij.

BURNA OTVORITEV BOSENSKEGA SABORA

Sarajevo. Otvoritvena seja bosenskega sabora je potekla burno, ko je glavar general Potiorek prišel v dvorano, je srbska opozicija zagnala velik krik. Tako srbska delovna stranka kakor srbska opozicija sta prebrali protest proti svoječasnemu razpustu srbskih društev. Opozicija je nato dvorano zapustila. Glavar je nato prebral kraljevski reskript. Nato se je seja na popoldne odgodila.

RAZPUST SRBSKE SKUPŠČINE.

Belgrad. Po vsej priliki se skupščina v kratkem razpusti in razpišejo nove volitve.

TUDI MAJORESCU ODSTOPI

Bukarešt. Majorescu poda demisijo 12. januarja. Sledi mu liberalni kabinet.

UMOR V TRSTU.

Trst. Policija je izsledila morilca Agneze Majer, doma iz Celja, ki je v ulici del Formo dajala v najem postelje in bila včeraj zadavljena. Morilca sta 22-letni pomoščak Jožef Bergant iz Podgore in 18-letni kurjač v Trstu Emil Bassa, ki sta svoje dejanje že priznala. Našla sta pri starki 3 K.

ROPARSKI NAPAD BLIZU TRSTA.

Boršt. Tu sta dva neznanca napadla gostilničarko Ivano Mustača, hotel jo oropati, in jo z revolverskimi strelji težko ranila, nato pa pobegnili.

SNEŽNI VIHARJI NA NEMŠKEM.

Berolin. Po celi Nemčiji divjajo snežni viharji in nastopajo povodnji.

GIBANJE ÖRKOSTAVCEV.

Dunaj. Österreichisches Kursbuch za januar in februar radi stavke ne izide 1. januarja.

Lvov. Tiskarne so zaprli. Dziennik Polski, Gazeta Lwowska, Gazeta Narodowa in Kurjer so prenehali izhajati. Dziennik Polski bo izhajal vsak dan na štirih straneh. Tudi rusinski listi ne izhajajo. Stavka približno 500 oseb.

Gradec. Listi ne izhajajo.

UPOR NA FRANCOSKI LADJI.

Pariz. Na krovu križarke »Merphoy« v Sigonu se je 280 pomoščakov uprlo in častnikom pretilo.

OČE USTRELIL SINA.

Pariz. Znanega varijete-pevca Fratsona je lastni oče ustrelil, ker se je hotel oženiti z zloglasno žensko.

Novemu francoskemu ministrstvu ni ravno z rožicami postlano. V zbornici je močna skupina pristašev propacionalne volivne pravice, ki svojega orožja tudi pred novo vlado ni odložila. Progresisti in pristaši narodne poli-

tike pritiskajo na novi kabinet od vseh strani in Aristid Briand, ki bi se mu bilo že skoro posrečilo vreči novo vlado, je podvojil svoje napade nanjo. Nedavno je na nekem banketu v svojem govoru rekel, da se vlada pač sme opirati na kako stranko, toda služiti pa mora vsem strankam, kar se o sedanji vladi nikakor ne more reči. Triletna vojaška služba se ne sme potisniti v ozadje in vprašanje o prihodnjih volitvah vladi ne sme dati zaželenega odloga. — Danes si stojita na Francoskem nasproti dve smeri: narodna Poincarejeva in kombistovsko-radikalna. Pravi načelnik sedanje vlade ni Doumergue, marveč bivši min. predsednik in sedanji fin. min. Caillaux — zastopnik velebank. Tudi temu možu se sedaj slabo godi in se mora boriti z velikimi ovirami na finančnem polju, katerih ni prav nič pričakoval. Njegovi politični nasprotniki mu sedaj v nekem listu celo očitajo, da si je leta 1911, ko je izbruhnil veliki spor z Nemčijo in je pred Agadirjem stal nemški »Panther«, — pomagal na ta način, da je dal ukrasti »Giocondo« in na ta način javno pozornost odvrnil od nevarnega položaja. Sedaj, ko je Caillaux zopet prišel v politiki na vrh — se je pa naenkrat našla tudi »Gioconda«. Nova vlada s svojim zaledjem torej ne uživa posebnega ugleda in spoštovanja in bo tudi njene slave — kljub njeni protikatoliški čepici — menda kmalu konec.

Zanesljivo dobro

blago za moške in ženske obleke najdete 3428

„Pri Škofu“

Ljubljana zraven škofije. (Fazile na podobo škofa pri vходу.)

U prvem nadstropju je veliko skladišče izgotovljenih oblek.

Gostilna in trgovina

z mešanim blagom s tobakarno in žganjetocem, z verando in kegljiščem, poletnim vrtom, štirimi podzemskimi kletmi, opremljeno z acetalensko razsvetljavo, z novimi, ognjevarno zidanimi blevi in gospodarskimi poslopji, četrte ure od železnične postaje Kočevje, v neposredni bližini premogovnika, kjer je uslužbenih 7-800 ljudi, z okoli 80-100 orali zemljišča, se proda iz zdravstvenih ozirov iz proste roke. Več pove lastnik A. Kresse, Salkavas pri Kočevju. Plačati treba takoj dve tretjini kupnine. 3744

! Odkar zajtrkujem in južnam !

sladni čaj

ne maram za noben drug zajtrk in se čutim zdravega, močnega in prihranim polovico denarja v gospodinjstvu tudi na mleku in sladkorju. Za dojenčke ni boljšega redilnega sredstva. Take pohvale dohajajo vsak dan pri zopetnih naročitih Trnkoczy-jevoga sladnega čaja, znamke SLADIN pri izdelovaltelju, lekarnarju Trnkoczy v Ljubljani zraven rotovža, kateri je vzgojil s sladnim čajem svojih 8 zdravih otrok. Po pošti najmanj 5 zavitekov K 4-., pošti zavitek 5 kg po 15 zavitekov K 10-., franko. Zavitek 4 kg po 60 vin. tudi pri trgovcih. Glavne zaloge na Dunaju: v lekarnah Trnkoczy, Schönbrunnerstrasse 109, Radeckypfatz 4, Josefstadtstrasse 25. V Gradcu: Sackstrasse 4. 109

Ustanovljeno 1782

J. A. BACZEWSKI-LVOV
C. in K. P. T. V. R. N. Z. A. L. A. G. A. T. E. J.

Baczewski-Likerji
odlične vrste

se dobivajo povsod